

EDEBİYAT YAZILARI IV

DİLBİLİM- EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI

1

EDİTÖR: HÜLYA ERGENE

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2024, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 374

Edebiyat: 192

ISBN 978-625-6769-98-4

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2024

Editör:

Hülya Ergene

Yayın Yönetmeni:

İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık:

DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Repro Bir Matbaacılık

(Sertifika No: 47381)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Edebiyat Yazıları IV: Dilbilim-Edebiyat Araştırmaları 1

Editör: Hülya Ergene (Arş. Gör. Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2024.

103 s. ; 13,5 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 374) ___

ISBN 978-625-6769-98-4

1- Edebiyat 2- Dilbilim 3- Halk Kültürü 4- Mitoloji 5- Sezai Karakoç

5- Taşlıcalı Yahya

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Editörden	7
Dil Kirliliği Açısından Tatvan İlçe Merkezi İş Yeri Adları.....	9
<i>Fethullah ÇİFTÇİ</i>	
Türk Mitolojisinde Varlık Adları.....	37
<i>Hamdiye DEMETLER</i>	
Sezai Karakoç Şiirlerinde Halk Kültürü ve Mitolojik Ögeler.....	65
<i>Meki GÖGER</i>	
Taşlıcalı Yahya Bibliyografyası.....	79
<i>Zehra KIŞMİR</i>	
“Kırmızı Saçlı Kadın” Romanında İran ve Yunan Mitolojisinin Yansımaları	94
<i>Kader YAVUZ</i>	

Editörden

Edebiyat ve Dilbilim insan iletişiminin temel unsurlarını anlamamıza ve dilin nasıl değişip kullanıldığını görmemize yardımcı olur. Bu iki alan, insan deneyimini anlama, kültürel etkileşimi inceleme ve iletişim becerilerini geliştirme açısından önemlidir. Edebiyat ve dilbilim arasında güçlü bir ilişki vardır. Kültür, dil ve toplumu içine alan, birbiri ile ilişkili dönemin izlerini taşımaktadır. Ayrıca dilbilim, edebiyat eserlerinin dil kullanımını, dilin yapılarını ve işlevlerini analiz ederek edebi eserlerin anlamını ve etkisini anlamamıza yardımcı olur.

Üzerinde inceleme yapılan bu kitap 5 bilimsel çalışmadan oluşmaktadır. Birinci bölüm Dr. Öğr. Üyesi Fethullah Çiftçi'ye ait olup "Dil Kirliliği Açısından Tatvan İlçe Merkezi İş Yeri Adları" başlığını taşımaktadır. Eser Tatvan ilçe merkezi sınırları içerisinde bulunan iş yeri adları üzerine hazırlanmıştır. Eser *Oluşumları Bakımından Tatvan İlçe Merkezi İş Yeri Adları* ve *Kökenleri Bakımından Tatvan İlçe Merkezi İş Yeri Adları* olarak iki başlık altında detaylı bir şekilde incelenmiştir.

İkinci bölüm doktora öğrencisi Hamdiye Demetler'e ait olup "Türk Mitolojisinde Varlık Adları" adlı çalışmadır. Çalışma, Türk Mitolojisindeki varlık adlarının tespit edilerek incelenmesi üzerinedir. *Ruhanî Varlıklar*, *Canlı Varlıklar* ve *Cansız Varlıklar* olmak

üzere üç ana başlık altında hazırlanmış olan çalışmada, “Türk Mitolojisinde Varlık Adları” tespit edilerek Türk mitolojisindeki yeri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölüm, yüksek lisans öğrencisi ve aynı zamanda Uzman Öğretmen olan Meki Göger tarafından yazılan “Sezai Karakoç Şiirlerinde Halk Kültürü ve Mitolojik Ögeler” adlı çalışmadan oluşmaktadır. Yazar, Sezai Karakoç’un şiirlerinde geçen halk kültür unsurlarından ve mitolojik öğelerden bahsederek yorumlama yapmıştır.

Dördüncü bölüm, yüksek lisans öğrencisi Zehra Kışmir tarafından hazırlanan “Taşlıcalı Yahya Bibliyografyası” adlı çalışma, Dîvân şiirinin önemli isimlerinden biri olan 16. yüzyıl şairlerinden Taşlıcalı Yahyâ Bey ile ilgili yapılan yayınları konu alan bir bibliyografya demesidir. Yazar, bu çalışma ile literatür çalışması yaparak alandaki eksikliği gidermeyi amaçlamıştır.

Beşinci bölüm, doktora öğrencisi Kader Yavuz’a ait olup “Kırmızı Saçlı Kadın Romanında İran ve Yunan Mitolojisinin Yansımaları” adlı çalışmadır. Bu çalışmada yazar, mitolojinin anlam dünyasına ve Orhan Pamuk’un romanı yazarken kullandığı tekniklere değinmiştir. Sonra Kırmızı Saçlı Kadın romanını özetleyerek romanın temel yapı taşını oluşturan İran’ın Şahname ve Yunan’ın Sophokles mitolojilerinin eserle olan benzerliklerini ortaya koymuştur.

Kitabın girişinde kısaltmalar; her bölümün sonunda kaynakçalar verilmiştir.

Diyarbakır, 2024

Dil Kirliliği Açısından Tatvan İlçe Merkezi İş Yeri Adları

Fethullah ÇİFTÇİ

Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi,
f.ciftci@alparslan.edu.tr

Giriş

İnsanların meramlarını anlatmak için kullandıkları sesli işaretler sistemi olan dil, bu amacı kısmen gerçekleştirmeye imkân sağlayan mimik ve jestlerden daha mükemmel bir anlatma aracıdır (Banguoğlu, 2019: 9). İnsanın dünyadaki yerini ve değerini belirleyen ve insanı insan yapan niteliklerin başında bulunan bu araç; insanların duygularını, düşüncelerini, isteklerini bütün incelikleri ile ortaya koymalarını ve yaşamlarını sürdürmelerini sağlar (Aksan, 2020: 11). Bunun yanında dil, uygarlığın doğuş ve gelişiminin de ana aktörüdür. Zira, dil olmasa insanlar kendi aralarında iletişim kuramayacak, dolayısıyla anlaşamayacak; düşünceler, duygular birleşip yayılamayacaktı. Bunun bir neticesi olarak da düşünme ve yaratma birikimi gerçekleşmeyecek, uygarlık da doğmayacaktı (Kavcar, 2004: 76). İnsanlık için bu denli kıymetli olan dil, varoluş serüveni gibi içinde barındırdığı çok sayıda gizemlerle, geçmişten günümüze birçok filoloğun çalışma yaptığı lakin henüz tam olarak aydınlatamadığı bir varlıktır.

tişim, Yılkar Palet Makine, Yılmaz İnternet Cafe, Yılmaz Oto Bakım & Servis, Yılmaz Oto Yıkama Oto Park, Yöndem Kuruyemiş, Yunus Emre Et ve Tavuk, Yunus Emre İletişim, Yusuf İletişim, Yüksek Home Züccaciye, Yüksel Elektrik ve Aydınlatma, Yürek Ticaret, Zahir Manav, Zeki Gümüş, Zelal Çayevi, Zenobia Güzellik Salonu, Zincir, Zirve İletişim, Rent A Car Ema, Ziyaşen Sofrası, Zühre Bebe, Zümrüt İnşaat

Kaynakça

- Aksan, D. (2020). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Alpay, N. (2004). *Dilimiz, Dillerimiz, Uygulama Üzerine Yazılar*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Banguoğlu, T. (2019). *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Cemiloğlu, M. (2001). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Gaddar, Z. (2014). “Ödemiş’in İş Yeri Adları Üzerine Bir İnceleme.” *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5 (1): 319-332.
- Günay Doğan, V. (2018). *Sözcükbilime Giriş*, İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Kavcar, C. (2004). Dil ve Ulusal Bağımsızlık. *Dil ve Dilimiz Türkçe, (Sempozyum Bildirileri 13-14 Kasım 2003)*. Basıma Hazırlayan: Hüseyin Atabaş, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi. s.75-86
- Kavruk, H., Salman, R., Öztürk, A., Aydın, G., Uğur, H., ve Karagöz, N. (2006). *Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Malatya: Yılmaz Matbaacılık ve Yayıncılık.
- Korkmaz, Z. (2007). *Türk Dili Üzerine Araştırmalar III*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Küçük, S. (2007). “Dil Kirliliğinin Türkçemize Yansımaları”, *Türk Dili*, C. XCIII, S.669, s. 504-514.
- Özdem, R. H. (2000). *Dil Bilimi Yazıları*. (Hazırlayan. Recep Toparlı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sır, A. N. (2013). Türkçede Batı kaynaklı kelimeler ve unsurlar sorunu. *JASSS*, Volume 6, Issue 8, 969-982.
- Tekin, F. ve Cantürk, S. (2018). Dil Kirliliği Bağlamında Giresun (Merkez) İş Yeri İsimleri Üzerine Bir Araştırma, *Jass Studies-The Journal of*

- Academic Social Science Studies*, Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7889>, Number: 72 Autumn III 2018, p. 157-172
- Üstünova, K. (2002). *Dil Yazıları* Ankara: Akçağ Yayınları.
- Üstünova, M. vd. (2010). İş Yeri Adlarında Türkçenin Kullanımı. *Turkish Studies*, 5(1), 1390-1418.
- Yaman, İ. ve Ekmekçi E. (2016). “Türkçenin İngilizce Yoluyla Melezleşmesi: Samsun’daki İş Yeri ve Mekân Adları Örneği.” *Karadeniz Araştırmaları*, 13 (50), 217-229.

Türk Mitolojisinde Varlık Adları

Hamdiye DEMETLER

Doktora Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,
hamdiye.demet96@gmail.com

Giriş

Türk dili, tarih içerisinde çeşitli gelişim ve değişimler geçirerek oldukça zengin bir mitolojik söz varlığına sahip olarak günümüze kadar gelmiştir. Çok eskiden beri zengin bir mitolojiye sahip olan Türk dili, sayısız mitolojik kavrama da sahiptir.

Çalışmadaki amacımız, Türk Mitolojisindeki varlık adlarının tespit edilerek incelenmesidir. Bu çalışmada, “Türk Mitolojisinde Varlık Adları” tespit edilmiştir ve Türk mitolojisindeki yeri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmamız, Türk mitolojisindeki ruhanî, canlı ve cansız varlık adları ile sınırlı tutulmuştur.

Çalışma, *Ruhanî Varlıklar*, *Canlı Varlıklar* ve *Cansız Varlıklar* olmak üzere üç ana başlık altında hazırlanmıştır. Çalışmada tespit edilen varlık adları özelliklerine göre sınıflandırılıp alfabetik olarak sıralanmıştır. Her varlık adının kısaca bir tanımı yapılmıştır. Böylece Türk Mitolojisinde yaygın bir şekilde kullanılan varlık adlarının

Kaynaklar

- Aliyev, R. (2020). *Türk Mitolojisi*. Ankara: Astana Yayınları.
- Ateş, M. (2012). *Mitolojiler ve Semboller*. İstanbul: Milenyum Yayınları.
- Aydoğan, E. (2006). Anadolu Sahası Türk Halk Hikâyelerinde Mitolojik Unsurlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Aytas, G. (1999). "Türk Kültür ve Edebiyatında Geyik Motifi ve Haza Destan-ı Geyik". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-ı Veli Araştırma Merkezi Dergisi*. Sayı 12, s. 161-170.
- Bayat, F. (2007). *Türk Mitolojisi Sistemi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bayat, F. (2006). *Ana Hatlarıyla Türk Şamanlığı*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bayat, F. (2010). *Türk Kültüründe Kadın Şaman*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Beydilli, C. (2004). *Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük*. Ankara: Yurt Kitap-Yayın.
- Çobanoğlu, Ö. (2001). *Türk Dünyası Edebiyat Tarihi 1*. Ankara: AKM Yayınları.
- Çoruhlu, Y. (2016). *Türk Mitolojisi Anahatları*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Dilek, İ. (2014). *Resimli Türk Mitoloji Sözlüğü Altay / Yakut*. Ankara: Grafiker Yayın.
- Duman, H. (2019). Türk Mitolojisinde Ejderha, *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*. Cilt 5, Sayı 11, s. 482-493.
- Geyik, N. ve Aktan, M. F. (2023). Yahudi mitolojisi ve Tevrat'ın Divan şiirine yansımaları. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(32), 740-760.
- Kafesoğlu, İ. (1993). *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Karakurt, D. (2011). *Türk Söylence Sözlüğü*. 2. Baskı, E-kitap, Türkiye.
- Kaya, M. (2015). *Mitolojiden Efsaneye*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Mandaloğlu, M. (2013). Türk Mitolojisinden Anadolu'ya Taşman Kültür: Geyik Motifi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 6/27. s. 382-391.
- Ögel, B. (1931) *Türk Mitolojisi Cilt I*. Ankara: TTK Yayınları.
- Ögel, B. (1995). *Türk Mitolojisi Cilt II*. Ankara: TTK Yayınları.
- Şahin, Ö. (2020). Türk Destanlarındaki Devlerin Genel Özellikleri, *Yenisey Dergisi*. 1/1, Aralık, s. 11-24.
- Yıldız, N. (2010). Türk Destanlarında Kötü Huyulu Devler, *Milli Folklor*, Sayı 87, s. 41-51.
- <<https://tr.wikipedia.org/wiki/Anasayfa>>

Sezai Karakoç Şiirlerinde Halk Kültürü ve Mitolojik Ögeler*

Meki GÖGER

MEB- Uzman Öğretmen, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

Türk şiiri uzun asırlar Tanpınar'ın deyişiyle İslamlaşmış İran mitolojisini, ardından Yunan mitolojisini bir kaynak olarak değerlendirmiştir. Millî Edebiyat Döneminde yoklanan Türk mitolojisi, belli bir zaman diliminde var olmuşsa da gerek Batılı estetiğin peşinde oluş, gerek çeviriler dolayısıyla sürdürülememiştir. İlk olarak İslamiyet ve mitoloji ilgisi üzerinde doğrudan inanca dayalı bir tartışma alanını değil, nesillerin gelenek içinde kendilerinden kattıkları ile beraber dev bir yumuşa dönüşürdükleri anlatıları kastediyoruz. Bu paralelde terimin menkibe ile yer yer birleştiğini de hatırlatmakta yarar var. Ayrıca bilginin hikâyesi ile belli bir pratik düzlemin insan ve toplum hayatında varlığı anlama ve kutsala bağlanma işlevi taşıdığı ve bu noktada mitlerin tabiatın sanattaki değişmez sembolleri olduğu da göz ardı edilmemelidir. Değınmemiz gereken ikinci nokta Türk şiirinin

* Bu makale Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne proje olarak sunulan "Sezai Karakoç Şiirlerinde Halk Kültürü Motifleri" (2024) adlı çalışmadan üretilmiştir.

Ne varsa dile muradında
Mutlak yerine gelir arzun
Yerde kavuřmayanlar gökte kavuřurlar
Ve bir uęurlu anda
Kavuşmak isteyenleri kavuştururlar¹³

Kaynakça

- Aktan, M. F. (2022). “Sezai Karakoç-Kapalı Çarşı’da” Ara(n)mak Metaforu Üzerine, Geçmişten Günümüze Uluslararası Ergani Sempozyumu.
- Demirhan, Y. (2023). *Tüm Yönleriyle Sezai Karakoç: Din ve Medeniyet Düşüncesi*, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Karakoç, S. (2015). *Gün Doğmadan*. 20. Baskı, İstanbul: Diriliş.
- Karakoç, S. (2017). *Sütun, Günlük Yazılar II*. 9. Baskı, İstanbul: Diriliş.
- Karakoç S. (1997). *Edebiyat Yazıları I – Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir*, İstanbul: Diriliş Yayınları.
- Örgen, E. (2018). *Sezai Karakoç Şiirinde Mitoloji- Doğumunun 80. Yılında Sezai Karakoç’un Şiiri*, Ankara: TDK Yayınları.
- Savaş, S. (2008). *Modern Türk Şiirinin Leylaları*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Okay, H. ve Aktan, M. F. (2021). Sezai Karakoç’un şiirlerinde Hz Muhammed algısı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 544-557
- Turgut, H. (2021). Sekülerliğin Tezahürleri: Sezai Karakoç Şiirinde Mit ve Simge, *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, (24), 371-390.

¹³ age. s. 600

Taşlıcalı Yahya Bibliyografyası

Zehra KIŞMİR

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, zehraakismir@gmail.com

Giriş

Bu çalışma, Divan şiirinin önemli isimlerinden biri olan 16. yüzyıl şairlerinden Taşlıcalı Yahyâ Bey ile ilgili yapılan yayımları konu alan bir bibliyografya denemesi mahiyetindedir. Amaç, çalışmalarını bir arada toplayıp benzerlerinin önüne geçmektir. Taşlıcalı Yahya’nın eserleri ile ilgili günümüze kadar birçok çalışma yapılmıştır. Ancak literatür çalışması yapılmaması eksikliğini gidermek için bu çalışma hazırlanmıştır.

Divan şiirinin önemli isimlerinden olan Taşlıcalı Yahyâ Bey’in, doğum tarihi ve yeri tam olarak bilinmemektedir. Bizzat belirttiği üzere Arnavut asıllı olup ünlü Dukagin ailesine mensuptur. Ailesinden dolayı Dukaginzâde, geldiği yerden hareketle ise Taşlıcalı diye anılan şair, Kuzey Arnavutluk’tan devşirilerek İstanbul’a getirilmiş ve Acemi Oğlanları Ocağı’nda eğitilmiştir. Burada ilk olarak yaya-başılığa yükselen, daha sonra sipahi sınıfına ayrılan Yahyâ, öğrenme isteği ve yeteneği ile Yeniçeri kâtibi Şehâbeddin Bey’in dikkatini

3. Öte, E. (2023). A Poet According to the Poet of Taşlıcalı Yahyâ Bey's Dıvıs. *International Journal Of Education & Philology (Ijep)*, 4(1).
4. Jaeckel, R. (1980). Dukaginzâde Taslıcalı Yahyâ Bey's" King And Beggar", A Sixteenth-Century Ottoman Allegorical-Mystical Love Poem (Mesnevi): Introduction, Text In Transcription, And Translation (Volumes I And Iı) (Doctoral Dissertation, University Of California, Los Angeles).
5. Kaya, I. G. (2009). Mevlâna Jalaladdin In Taslıcalı Yahyâ Bey's Works.
6. Çınar, B. (2007). A Nasrettin Hoca Story In Taşlıcalı Yahyâ's Gencine-i Râz Mesnevi. *Journal of Turkish Studies*, 2.
7. Malaj, E. (2017). Dukaginjet Gjatë Mesjetës. Shtrirja Gjeografike E Trojeve Dhe Disa Karakteristika. *Studime Historike*, (01-02), 7-39.

Kaynakça

- Aktan, M. F. (2023). *Eřrefođlu Rumî'ye Dair Bibliyografik Literatür Deđerlendirmesi*, Konya: Eğitim Yayınevi..
- Cořgun, G. & Yıldırım, M. (2021). Yunus Emre Bibliyografyası (1991-2021) *Darulfunun İlahiyat*, 32, 149-299.
- Çelebiođlu, Â. (1994). *Kanûnî Sultân Süleymân Devri Türk Edebiyatı*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları..
- Çınar, B. (2014). *Taşlıcalı Yahya Bey: Gencine-i Râz*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Özder, D. (2020). Taşlıcalı Yahyâ Bey Dıvanında Şiir Anlayışı. Araştırma Makalesi. Karabük Üniversitesi. *Türk Uluslararası Dil, Edebiyat Ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 0 (20) s. 234-280.
- Onat Çakıroğlu, T. (2018). Taşlıcalı Yahya Bey'in Şiirlerinde Devlet Adamı Kimliđinin İzleri. *Akademik Dil Ve Edebiyat Dergisi*, 2(4), 62-72.
- Sarıççek, R. (1991). Taşlıcalı Yahyâ Bey Gencine-i Râz. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- <https://teis.yesevi.edu.tr/>
- <https://islamansiklopedisi.org.tr/>

“Kırmızı Saçlı Kadın” Romanında İran ve Yunan Mitolojisinin Yansımaları

Kader YAVUZ

Doktora Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, kdryavuz49@hotmail.com

Giriş

Mitoloji, dünyanın birçok ülkesinde canlı cansız farklı varlıklar silüetiyle asırlar boyunca dilden dile gelmiştir. Bazı toplumların yazıya yansıması mitolojilerinde mazi hakkında bilgiler yer alır.

Orhan Pamuk, Doğu ve Batı'nın iki büyük medeniyete sahip İran ve Yunan mitolojileri, tarihi ve kendi tahayyülündeki kahramanları birbiriyle harmanlayarak yeni bir eser inşa etmiştir.

Bu çalışmada mitolojinin anlam dünyasına ve Orhan Pamuk'un romanı yazarken kullandığı tekniklere kısaca değinildi. Ardından Kırmızı Saçlı Kadın romanının özeti verildi ve romanın temel yapı taşını oluşturan İran'ın Şahname ve Yunan'ın Sophokles mitolojilerinin eserle olan benzerliklerine değinildi.

Bu eser, tarihin tekerrürden ibaret olduğunu ve geçmişten bağımsız eser yazılmadığı gibi geçmişten alınan malzemelerle güncel yapıtlar kaleme alınabildiğini gösterir.

Kaynakça

- Erhat, A. (1972). *Mitoloji Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hacıhaliloğlu, D. (2020). Orhan Pamuk’un Kırmızı Saçlı Kadın Adlı Eserinin Metinlerarasılık Açısından İncelenmesi. *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür-Sanat-Mimarlık Dergisi*, Aralık- 6, 304-317.
- Geyik, N. ve Aktan, M. F. (2023). Yahudi mitolojisi ve Tevrat’ın Divan şiirine yansımaları. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(32), 740-760.
- İlhan, Ü. D. Avcıoğlu, G. G. (2016). Anlatı İçinde Anlatı: Orhan Pamuk’un “Kırmızı Saçlı Kadın” Eserinde Doğu-Batı Sentez. *Sutad*, Güz; (40): 351-359.
- Pamuk, O. (2016). *Kırmızı Saçlı Kadın*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tökel, D. A. (2016). *Divan Şiirinde Şahıslar Mitolojisi*. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, N. (2006). *Fars Mitolojisi*. İstanbul: Kabcacı Yayınevi.

EDEBİYAT YAZILARI IV DİLBİLİM-EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI 1

Dil, kültür ve toplumun kesişim noktasında: Edebiyat ve Dilbilim Arasındaki Bağlam

Edebiyat ve dilbilim, insan iletişiminin temel unsurlarını ve dilin değişimi ile kullanımını anlamamıza yardımcı olur. Bu iki alan, insan deneyimini kavramak, kültürel etkileşimi incelemek ve iletişim becerilerini geliştirmek için kritik öneme sahiptir. Kitap, bu iki disiplinin kesiştiği noktada yer alan beş özgün araştırmaya ev sahipliği yapıyor. Dil kirliliğinden Türk mitolojisinde varlık adlarına, Sezai Karakoç’un şiirlerindeki halk kültürü ve mitolojik öğelere, Taşlıcalı Yahya’nın bibliyografyasına ve Kırmızı Saçlı Kadın romanında İran ve Yunan mitolojisinin yansımalarına kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsıyor.

Bu kitap, Dil ve kültürün işleyişine dair yeni bakış açıları sunuyor. Edebi eserlerin anlamını ve etkisini dilbilimsel bir çerçevede analiz ediyor. Türk edebiyatı ve kültürüne dair önemli bilgiler içeriyor.

Edebiyat Yazıları serisinin bu kitabı, dil ve edebiyatın gizemli dünyasına adım atmak ve insan iletişiminin karmaşıklığına dair yeni keşifler yapmak için eşsiz bir fırsat sunuyor.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6769-98-4

9 786256 769984